СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 22. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 28. січня 1931. VOL. XXXIX. No. 22. Jersey City, N. J., Wednesday, January 28, 1931. THREE CENTS.

ВПИСУЙТЕ ДІТИ ДО У. Н. СОЮЗА РАДИ ВЛАСНОГО ДОБРА.

ҐРІН КРИТИКУЄ УРЯД ЗА ПРОВОЛОКУ В ДОПОМОЗІ БЕЗРОБІТНИМ.

НЮ ЙОРК. — Вилієм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, заатакував у своїй промові уряд за проволоку в зараді безробіттю. Ґрін каже, що уряд не здає собі справи з серіозности проблєми безробіття. А конґрес повинен знати, що ухвалені ним міліони, призначені на допомогу безробітним, є цілком невистарчаючою сумою.

ЕДВАРДС ЗАКІНЧИВ ЖИТТЯ САМОҐУБСТВОМ.

ДЖЕРЗИ СІТИ (Ню Джерзи). — Бувший сенатор і говернор стейту Ню Джерзи, Едвард І. Едвардс, відобрав собі життя револьверовим вистрілом у голову. Едвардс мав 68 літ, а залишив по собі дочку і сина.

Кажуть, що самогубство настунило наслідком політичних і фінансових невдач Едвардса, а головно наслідком невилічимої хороби рака.

Едвардс був довгий час визначною фіґурою. Як сенатор був він відомий в Америці як „мокрий чемпіон", котрий ще в 1920 р. проголосив війну проґибіції й заявив, що він зробить стейт Ню Джерзи „таким мокрим як Атлянтійський океан".

Едвардс був демократом. У своїм часі говорено про його кандидатуру на президента. Його політичний упадок зачинається від 1928 р., коли не перейшла його кандидатура на сенатора. Крім того мав він великі фінансові втрати.

В стейті проголосив ґовернор Лярсон офіціяльну жалобу, яка триватиме 30 днів. Едвардса поховають з військовими парадами при участи заступників уряду й леґіслятури.

НЕ МАЄ ЩАСТЯ З ПРОМОВАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал-майор Смедлей Д. Ботлер виголосив у „Контемпорері Клоб" промову, в якій говорив про „скажених псів", котрі готові вирватися з припони і спричинити війну в Европі. До тих псів зачислив він і італійського диктатора Мусолінія.

Між іншим переповів він інцидент, якого свідком був Американець, котрий стверджує, що Мусоліні переводив інспекцію краю і подорожував автомобілем зі скорістю 70 миль на годину. Підчас такої їзди переїхав його автомобіль дитину і вбив на місці. Мусоліні навіть не здержав автомобіля, а поїхав далі, заявляючи: „Що значить смерть одної дитини супроти добра держави".

Ту промову Ботлера проголошено в ґазетах, а тепер італійський амбасадор вимагає виправдання від департаменту стейту за образливу промову, яку виголосив високий військовий старшина.

Ботлер вже раз наробив урядови подібного клопоту, коли публично критикував діяльність американських маринарів у Нікараґві.

ПРОКУРАТОРИ ХАБАРНИКИ.

НЮ ЙОРК. — Обжаловують двох заступників окружного прокуратора за те, що побирали літами хабарі від 16 адвокатів. Один з адвокатів „сфіксував" в той спосіб коло 500 карних справ.

КАСУЄ ВУГЛЕВУ И ЗАЛІЗНУ ПОЛІЦІЮ.

ГЕРИСБУРҐ. — Ґовернор Пинщо скасував з днем 30. червня поліцію, яку держали вуглеві й залізні барони для охорони своїх копалень. Їх місце заступить охорона, яку держатиме стейт на кошт фабрикантів. Зарядження те є наслідком побиття на смерть Джана Барковського поліцією в 1929 р.

ЩО СТАНЕТЬСЯ ПО СМЕРТИ?

ВАШИНҐТОН. — „Федерал Трейд Комішен" візвала видавництво книжки „Гват гепенс упон дет", яке розмальовує широку ту книжку, щоби воно подало дані, з яких можна пізнати, що в книжці дійсно відкривається те, що є по смерти, а не ошукується людей рекламою.

ЗАПЛАТИВ ПОДАТОК, ЩОБИ ЗМІНИТИ „ЩАСТЯ".

ОЛБАНІ. — Стейтовий податковий уряд одержав від якоїсь особи, яка не викрила свого імени, $30 з дописскою, що вона ошукала уряд минулого року на таку суму при плаченню податку, але що це принесло їй „великого пеха", то вона рішилася таки заплатити належний урядови податок.

ЗА МЕДИЧНЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Чарлз Ґордон Гейд каже, що лікарі витрачують річно $365,000,000 титулом даремної лікарської опіки. Вони лічать денно коло 500,000 осіб даремно. А це є „етично зле, а економічно нездоровим явищем". І тому Гейд є за медичне обовязкове обезпечення, щоби люди мали звідки оплачувати лікарів.

LEAGUE OF NATIONS AGAINST POLISH TERROR IN UKRAINE

EIGHT UKRAINIAN PROTESTS TAKEN INTO CONSIDERATION.

(Special wire to "Svoboda").

GENEVA, January 25. — The Council of the League of Nations considered at its secret session of January 23 four Ukrainian complaints against the reign of terror inaugurated by Poland in Western Ukraine. The decision was adjourned for a later date, the whole matter being transmitted to London to be considered fully by a Committee of Three, composed of Mr. Henderson of Great Britain, Mr. Pillotti of Italy and Mowinkel of Norway. To other Ukrainian complaints the Polish answers have not arrived yet.

During the debates of the position of minorities Poland's situation was manifestly pitiable.

The debates will be continued in the month of May.

ВИБОРИ ДО РАД.

По всій Росії йдуть вибори до ріжних рад. Не зважаючи на те, що в селах та в невеликих містах є дуже мало комуністів, їх вибирають на предсідників та секретарів рад. Це тому, що в Росії переводяться явні вибори, а кандидатів виставляють лише комуністичні організації. Тому комуністи в органах місцевої влади зберігають свою контролю.

ВАТИКАНСЬКИЙ ЦВИНТАР.

Під костелом Чітта дель Ватікано (св. Анни) вибудувано величавий цвинтар з мистецько-виконаними гробницями. Досі не похоронено там нікого, бо на підставі старої умови горожан Ватикану ще хоронять на загально-римськім цвинтарі. Ватиканський цвинтар почне „населюватися" з днем 1. січня 1931 р.

ДО ЧОГО ВЕДЕ НУЖДА.

Важкі повоєнні часи привели з собою такі траґедії, які давніше годі було й уявити собі. Нема дня, щоби преса не нотувала вбивств і самовбивств із нужди. Ось на днях убогий зарібник Найман із Крайбаву, недалеко Ганноверу, опинившися в злиднях і довгах, убив свою молоду жінку та троє дітей, а трупи вкинув до керниці. Нещасливого вбивника арештовано і він признався, що вчинив це з розпуки, не маючи дати дітям що їсти.

ПАМЯТНИК У ЧЕСТЬ БАРАБОЛІ.

В місцевости Бравкляґе в горах Гарцу (де також плекають канарки) знаходиться ориґінальний памятник, поставлений у честь бараболі.

Напис на цьому памятнику є: „Zu Ehren der ersten Kartoffel 1748".

Не лиш Америка, але й „стара" Европа має... ориґінальні помисли.

ЖИТТЯ НА МАРСІ І ВЕНЕРІ.

Д-р Ліон Кембел, професор астрономії в Гарвардськім університеті, твердить, що це є сміщним думати, що тільки на нашій землі є життя, бо воно є цілком певно й на інших планетах, а вже на Марсі й Венері цілком певно.

108 ЖІНОК ПОПОВНИЛО ГАРАКІРІ.

З Токіо повідомляють, що на острові Формозі в місцевості Маґебо 108 жінок поповнило самовбийство, перетинаючи собі живіт. Село Маґебо було єдиним осідком повстанців, які боряться проти істнуючої влади — Японії.

Боротьба повстанців кінчається. Всі мущини присягли, що будуть боронити своєї незалежности аж до останньої каплі крови. Щоби своїм братам і мужам улекшити боротьбу, всі жінки поповнили самовбивство.

А МИР НА ЗЕМЛІ.

Підчас Різдва в Леопольдштадті 28-літна Марта Клюмпе із Братислави застрілила в готелі свого чоловіка Евгена Льоренца, а потім убила себе. В листі, залишенім на столі, написала вона, що вчинила це з розпуки, що в Різдвяні Свята вона і чоловік навіть не мали за що повечеряти. — У Парижі першого дня свят підрізав собі горло один директор банку. — У Шарльроа один італійський робітник втопив жінку і двоє дітей, бо не мав грошей улаштувати їм святу вечерю. — У Парижі робітник у пяному стані убив свою жінку. — У Ніцці на свят-вечір ціла робітнича родина затруїлась ґазом. Чотири особи померло. — Коло австрійського міста Бад-Бесляву бандити по святій вечері застрілили купця Франца Фремеля й ограбили його. — В німецькім місті Мезерініці втопилися в Обрі, заломившись на леді, Олена Кравс і Павло Веґт.

МОСКАЛІ УТРУДНИЛИ ЕКСПОРТ БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЕВА.

Одинока німецька фірма, що купувала роками велику скількість буковинського дерева, заключила контракт з Москалями. Москалі зобовязалися доставити Німеччині кожду скількість матеріялу і по нижчих цінах ніж матеріял з Румунії, Польщі й Чехословачини. З цеї причини не має великих виглядів румунський лісовий промисл.

В ПЕРЕМИШЛІ ОПЕЧАТАЛИ КІЛЬКАДЕСЯТЬ СКЛЕПІВ.

Податкові власти опечатали в Перемишлі кількадесять склепів за те, що їх власники не заплатили податків або не викупили на черговий рік приписаних патентів.

СНІГОВІЇ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

З Риґи сповіщають, що на Великій Україні лютують страшні сніговії. До деяких місцевостей вислано відділи війська, щоби відкопали засипані снігом поїзди. На Чорному морі наслідком бур втонуло кілька малих кораблів.

ХТО ХОЧЕ, ХАЙ ВІРИТЬ.

Англійські спірітисти не дають Конанови Дойлеви спокою і по смерти: Вони разураз викликують його дух та питають про всяку всячину. Професор лондонського інституту для психольоґічних дослідів, Гаррі Прайс, не вірив у спірітизм і дивився на викликування духів дуже скиптично. Але випадково попав на спірітистичний сеанс і викликав дух Конан Дойля. Конан Дойль явився і сказав, що йому дуже прикро, що досі в Англії ніхто не поставив йому памятника. Професор Прайс повірив словам славолюбивого й амбітного духа автора „Шерльока Голмса" і вже старався, щоби товариство спірітистів поставило йому памятник. Але вдова Конана Дойля противилися цьому і заявила, що вона ліпше знає, чого Конан Дойль хоче, бо вона часто викликає його дух, говорить з ним і чоловік говорить їй зпоза гробу нераз, що не хоче памятника, але бажає собі, щоби на його памятку вибудовано дім для дослідів над спірітизмом. Тепер між лондонськими спірітистами є суперечка: одні кажуть що дух Конана Дойля говорив з професором Прайсом, жінка Конан Дойля плете нісенітниці, а інші твердять, що Конан Дойль хіба скорше міг говорити з власною жінкою ніж з професором, та що професор Прайс взагалі не має поняття, як говорити з духами.

ВСІ ПАРТІЇ ЗАДОВОЛЕНІ З ІНДІЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ МЕК ДОНЕЛДА

ТА ЦЕ ЩЕ НЕ ВИКЛЮЧАЄ МОЖЛИВОСТИ СКОРОГО ПОВАЛЕННЯ РОБІТНИЧОГО УРЯДУ.

ЛОНДОН (Англія). — Мек Донелд зробив в палаті послів доповідь про висліди англійсько-індуської конференції в справі надання домініяльних прав Індії. Лідер консерватистів, Болдвін, заявив в імени своєї партії, що вона цілковито приєднується до політики Мек Донелда в індійській справі. Тому, коли прийдуть до влади консерватисти, то вони будуть старатися також як найскорше провести в життя всі пляни, ухвалені конференцією „довкола круглого стола".

В імени ліберальної партії говорив сер Саймон. Він також зазначив, що ліберальна партія цілковито приєднується до політики уряду робітничої партії в індуському питанню. Зокрема вважають всі мудрим рішенням Мек Донелда звільнити Ґандія з вязниці. Один лише Черчил виступив з критикою рішень анґлійсько-індуської конференції й від свого власного імени заявив, що переведення в життя постанов цієї конференції буде початком розпаду Британської імперії. На його промову не звернули уваги навіть члени його власної консервативної партії.

Признання слушности Мек Донелдової політики в індійських справах ще не означує загального скріплення становища уряду Партії Праці. Той самий сер Саймон готується до опозиційної промови від частини ліберальної партії, коли уряд поставить на обговорення вдруге торговельний законопроєкт. Цього законопроєкту всі чекають з нетерплячкою, бо підчас голосування над ним може легко прийти до повалення уряду.

ҐАНДІ НА ВОЛІ.

БОМБЕЙ (Індія). — Звільнений з пумської вязниці Ґанді приїхав почтовим потягом до Бомбею. Прибуття його пройшло незаміченим індуськими масами і тому не було ніяких демонстрацій. Ґанді ще не має певного пляну свого дальшого поступовання, поки він не закінчить нарад з ріжними своїми прихильниками та індуськими провідниками.

Разом з Ґандієм звільнено богато інших лідерів, які були арештовані Анґлійцями. Але ще лишається за ґратами біля 54,000 Індусів, яких звільнення тепер буде домагатися Ґанді. Індуська націоналістична преса зменшила свої напади на уряд Мек Донелда та на нього особисто, але зате гостро нападає на віцекороля Ірвіна.

НОВИЙ УРЯД ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Нарешті Лявелеви пощастило сформувати новий уряд Франції. Після того, як радикали відмовилися вступити до уряду, Ляваль сформував свій кабінет міністрів з членів правого центру палати послів. Уряд цей є точною копією уряду Тарде, який також увійшов до його складу як міністер рільництва.

Уряд Ляваля в палаті послів буде мати таку саме більшість, яку мав Тардє, а в сенаті навіть значнішу. Міністром справ закордонних залишається Бріян, який продовжуватиме свою закордонну політику, не міняючи її напрямку.

ЗАСУДИЛИ РЕДАКТОРА „РОБОТНІКА".

ВАРШАВА (Польща). — Редактора соціялістичної ґазети „Роботнік", Стефана Стефановського, засуджено на шість місяців вязниці за те, що в ґазеті була надрукована замітка, в якій говорилося, що суддя Демант був чекістом у Казані. Відомости про це ґазета дістала з кол союзу адвокатів, де дуже незадоволені поступованням Деманта в справі катування послів у Берестю.

Демант зумів на суді доказати, що він давно належить уже до польської патріотичної ліґи. Він каже, що навпаки, чекісти його хотіли замордувати за польську патріотичну діяльність.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОТИ ОБСЛІДУВАННЯ УМОВ ПРАЦІ В РОСІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Заступник міністра справ закордонних, Делтон, повідомив, палату послів, що радянський уряд відмовився допустити комісію для обслідування умов праці в Росії, а особливо на лісних роботах, де кажуть, що працюють арештовані люди. Про це Літвінов повідомив британського посла в Москві.

Консервативний посол Оливер Локер-Лемпсон запитав, чи не може уряд поробити заходів, щоби Ліґа Націй післала свою комісію для обслідування умов праці в Росії. На це Делтон відповів, що Ліґа цього не може зробити, бо Росія не її членом. Хіба само радянське правительство запросилоб до себе представників Ліґи.

ЗАМКНЕННЄ ТРИМІСЯЧНОЇ КАМПАНІЇ ПРИЄДНУВАННЯ ДІТИЙ ДО У. Н. СОЮЗА.

Кампанія кінчиться в четвер, дня 29-го січня 1931 р. в год. 5-тій пополудни. Аплікації, наспівші по тім реченци, не вспіють бути одобреними і бути зарахованими до цеї кампанії.

П. п. Секретарі, коли у Вас є виготовлені діточі аплікації, то присилайте їх до головної канцелярії сейчас, бо може якраз від того залежить здобуття Вашої нагороди.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗА.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОМПРОМІТАЦІЯ ПОЛЬЩІ

Ми вже нераз писали про те, що нам треба числити в наших визвольних змаганнях головно на наші власні сили. Та з того ще не виходить, щоби легковажити собі світову опінію, або не шукати симпатії в державах, які є зацікавлені визвольним українським рухом і з тим рухом симпатизують. І тому саме не можемо легковажити собі й такого важного чинника, яким є Ліґа Націй, і то навіть тоді, коли там не знаходимо відповідного попертя чи навіть розуміння для наших слушних домаґань. Ми не повинні отже покладати на Ліґу великих надій, бо вона нам визволення не дасть. Ми самі мусимо визволитися. Але Ліґа Націй є ареною, на якій сходиться великий політичний світ, котрий береться розвязувати світові проблеми. І ми бачимо, що чим довше Ліґа істнує і чим довше радить, тим частіше вона мусить торкатися й української справи.

Таке можна сказати про останню сесію Ради Ліґи Націй. На тій сесії Польща дістала добру лекцію. І то таку, якої ще не дістала ні одна держава, навіть мала, за ввесь час істновання Ліґи. Вона мусіла вислухати, як її публично картали за останній польський терор і не муркнула навіть словом, а тільки зобовязалася до покарання винних і заплати відшкодовань. Виправді на тім виграли в першу чергу Німці, але заплачено це головно українською кровю. Бо Польща горожилася на тайних нарадах три дні й піддалася аж тоді, коли англійський міністер Гендерсон загрозив їй, що як вона не прийме тих зобовязань, які на неї наложено, то тоді буде видвигнена публично справа українських петицій, а тоді вже з Польщею буде дуже зле.

Німці, як державна нація і член Ліґи, могли лекше завдати Польщі удар і дістати відразу сатисфакцію у конкретній формі, але Українці під Польщею, яких узнають „національною меншістю" і які не є державною нацією, мусять задоволитися тим, що їх справу розслідуватиме доперва спеціяльна комісія Ліґи.

Але й це треба вже уважати великим здобутком. Досі Ліґа звикла відкидати всі наші зажалення. Досі вдавалося Польщі завжди виходити ціло. І вона почала поводитися так, якби справа національних меншин була її внутрішньою справою. А саме на тім засіданню Ліґи підчеркнув дуже виразно англійський міністер заграничних справ, Гендерсон, що справа національних меншин є міжнародною проблемою і якщо ті меншини не будуть хоронені, то це готово принести необчислимі шкоди. Досі вони не були хоронені, а як буде далі — побачимо.

КІНЕЦЬ РОКУ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ПІД ПОЛЬЩЕЮ

(Кореспонденція з Галичини).

I.

До 1926 р. правили в Польщі уряди, зложені з представників тих партій, які Пілсудський назвав найгіршими прізвищами, що за них звичайний смертник не має кращого арґументу, як з місця дати в лице. Надійшов травень 1926, коли то перед гарматами маршала Пілсудського мусів втікати премієр Вітос, що в пору найбільшої небезпеки обняв у Польщі державну керму, та колишній приятель Пілсудського з революційної роботи, тодішний президент держави, Войцеховський. Громадяне Польщі і польської національности почали вірити в облекшення господарського положення їхньої держави, а деякі громадяне інших національностей снували мрії про те, як то їх нарід заживе тепер, користуючись справедливістю і правом. Найближчі товариші діла Пілсудського в початках т. зв. санаційного правління говорили, що табор маршала здійснить **федераційні пляни.** Але сам маршал Пілсудський ніколи не заговорив прилюдно, як на його думку можна й треба би наладнати українсько-польські відносини. Часи, що слідували пізніше, були доказом, що у „вітер" обернулися слова Пілсудського, які він, як начальник держави й вожд польської армії, проголосив у Винниці 1920 р. в часі свого невдалого походу на Київ, а саме, що: кордони між самостійною Польщею і самостійною Україною установлять суверенні сойми у Варшаві й Київі. Правлячий від тої пори табор не тільки не здійснив слів свого провідника (чого ніхто з Українців і не бажає собі), не тільки не наладнав взаємин між народами польським і українським у нутрі самої Польщі, не тільки не посунув тої справи ані на волосок уперед, але ще гірше: завогнив її та забагнив.

Нема сумніву, що про забагнення українсько-польських відносин у Польщі ніхто з Поляків і слова не промовив би, колиб наслідки не грозили самій Польщі. Правда: дотеперішня політика Поляків у Галичині — з часів Австрії і від початку відбудови Польщі — дурила себе заманчивою надією, що проковтне всі ті міліони населення, які говорять українською мовою. В цій справі одні більше говорили, а другі більше робили. Але показалося, що на це даремні надії; що Польща в теперішніх межах не може ніколи стати національною державою, що вона може бути тільки державою національностей.

В останніх днях 1930 року появилися навіть два замітні польські голоси на цю тему.

Краківський „Час", орґан польських консерватистів, здає собі добре справу з того, що польський нарід, годований неправдою про український нарід та його рух, може зазнати лиха від незнання голої правди. Він наводить перед очі польському громадянству факт на те, що Українці в себе створили, а саме (як він пише) 2,500 кооператив, 3,000 читалень і бібліотек; в польських університетах є 1,900 українських студентів, окрім тих, які студіюють поза границями. Він виступає проти дитинячого погляду тих польських кругів, які думають, що вистане присилувати Українців називати себе русинами, а вже буде спокій, та проти тих зацофанців, які твердять, що Українців винайшов цей та той намісник, що української справи нема, — бо не було її 80 літ тому. Він збиває думку польських кругів, будьтоби причиною кризи й боротьби з Польщею була **соціяльна** справа. Натомісць перед дотеперішним польським поглядом він підносить, що завдяки тісним звязкам народу з українською інтеліґенцією, яка вийшла безпосередно з народу і стоїть до нього близько, **національна свідомість в українських селян** значно **виразніша,** ніж у польських селян в давньому „королівстві", а розмір українського питання в Польщі міряє тим, що Українці розпоряджують у Польщі 87-ма часописами, які йдуть головно в село. Тому то автор тих докорів-жалів слушно нарікає, що „в польській опінії нема не тільки програми на довшу мету, але навіть міри, на основі якої треба би розглядати українську справу". Висловлюючи сумнів, буцімто український рух викликаний „аґітаторами за німецькі гроші", автор того голосу думає, що „коли вже цілі українські лави заняли протипольський фронт, то може була до того **інша причина** ніж закордонна аґітація". Без сумніву — кождий Українець притакне, що таки дійсно є інша причина того явища, що, на думку автора згаданої статті, **„ворогів Польщі є міліони".**

„Ґадка ґадку родить" — каже приповідка. Повищі ґадки зродили подібні і в другій, тим разом львівській — „Ґазеті Поранній" (яку редаґує недавний ще директор львівської поліції). Бувший дир. поліції (який уступив з директора по масакрі Українців у Львові з нагоди їх демонстрації 1. листопада 1928 р. — може й з того приводу) пише, що „так звана" „справа українська не має в Польщі щастя", що не вистане „стан зглядного, а радше **позірного** „спокою", окупленого хотяй би коштом пацифікації". Він додумався, що „український громадянин відноситься до держави (розумій польської — авт.) неґативно. Життєві умови, які йому тут створено, не заспокоюють його найменших потреб — передівсім культурних. Він не чується повноправним горожанином і не може бути льояльним". Автора застановляє те, що „не тільки горстки аґітаторів, оплачуваних чужими чинниками, **але й те нібито льояльне та спокійне руське село обняв нагальний фермент".** Замітні ради для своїх земляків дає бувший директор поліції тими словами:

„З того факту, що в усталених умовах протягом десяти років положеня у Східній Галичині (в оригіналі — Малопольщі) не підпало засадничій зміні, треба би врешті витягнути відповідні висновки. Чим швидче те зробимо, чим швидче признаємося **до цілковитого неповодження дотеперішньої безпрограмової тактики, тим краще.** Бо прецінь не відомо, чи довго ще будемо мати в тій справі догідні умови до її довільного та спокійного полагодження. **Час пливе, час наглить".**

„Добре кум говорить, але кривий писок має". Бож можна говорити про „безпрограмову тактику" з польського боку супроти Українців, коли проголошувано, що „за 25 років не буде в Польщі українського питання". Програма була, але не вдалася; розбилася об свідомість, тверду волю й життєві сили українського народу в Галичині. Деж можна думати про зміну „безпрограмової політики" Польщі супроти Українців, коли заповідь з боку Чехословаччини уведення автономії на прикарпатській Україні оцінює польська прилюдна опінія за „протипольську роботу".

Щож то за „час", що так „пливе й наглить". Нема сумніву, що наслідки тих відносин, які особливо в останніх місяцях 1930 року записували у Східній Галичині, не мають корисного впливу на заграничну публичну опінію. І саме зприводу сесії Ради Ліґи Націй уважали поодинокі польські автори за конечне зацитькати українську увагу та публичну опінію поза Польщею. Це мабуть є той час, що „наглить". А коли він промине, все піде по старому, як зрештою і тепер іде. Тому й остане для будучности Польщі та сама небезпека, що грозила й грозить їй від неполагодження українського питання, н[е]безпека, що спирається на н[е]доцільній і безглуздій злуді [в] одурюванні себе.

(Конець буде)

BRITAIN WARNS POLES ON ISSUE OF MINORITIES

League Gets Petitions Protesting Treatment of Ukrainians
By John Gunther.

GENEVA, Switzerland, Jan. 23. — The British ambassador to Warsaw has just communicated a strong warning to the Polish government against further "pacifications" of minorities in the Ukraine, it is said here.

At the same time eight different petitions on behalf of Ukrainians protesting alleged Polish atrocities have been declared "acceptable" by the League of Nations secretariat. Four come from a former foreign minister of Ukraine, one from Ukrainian deputies in the Polish parliament, one from Ukrainian emigres in France, one from a Ukrainian committe in Prague and one from sixty-one British members of parliament.

Many Protests from United States.

Meantime the secretariat has received between 300 and 400 telegrams and letters of protest from various persons and organizations in the United States.

The petitions having been accepted, they are now being forwarded to the Polish government, which within two months must send the league its reply. This means that the Ukrainian question is fairly sure to have a place on the agenda of the next league council meeting, in May, with consequent further embarrassment to the Poles.

The Ukraine outrages were much more violent than those in Silesia, which Germany is now adducing before the council. Ukraine, however, is not a great power like Germany and the Poles may have an easier time avoiding a rebuke.

(*Chicago Daily News,* Friday, January 23, 1931).

СПРАВЛЕННЯ.

В статті **„Причини та можливі наслідки економічної кризи"** в ч. 19 має бути такий початок другого розділу:

Одною з причин безробіття в Англії є те, що колись основа її богатства — вугільна промисловість тепер дуже підупала через компетицію нафти, а її друга по значінню текстильна промисловість також значно підупала задля конкуренції нових продуцентів: Японії, Італії та почасти Індії.

Гартфорд, Конн. Між жертводавцями на край пропущено: Франц Шаркевич $2.

В ч. 9. „Свободи" з 13. січня ц. р. у справозданню жертводавців з протестаційного віча в Нюарку, Н. Дж., пропущено помилково одного жертводавця, а то гром. Н. Залиску, котрий зложив $25, що отсим простуємо.

Вічевий Комітет.

Карло Чапек.

СИНЯ ХРИЗАНТЕМА

— Тож розповім вам — сказав старий Фулінус — як прийшла Кляра на світ. Я був тоді управителем княжого парку в Любенці — пане, старий князь Ліхтенберґ, це був знавець, що ну! Цілі дерева спроваджував з Анґлії, від Вейча, а самих лише цибуль прислали йому з Голяндії тисячу штук. Та це лише так мимоходом. Тож іду я одної неділі в Любенці вулицею та стрічаю Кляру. Знаєте, пане, це тамошня малоумна, глухоніма, придуркувата дівчина. Де вона лише показалася людям на очі, мусіла зараз говорити ріжні небилиці, пане, вияснить мені, чому це ті малоумні такі придуркуваті? Я хотів саме перейти на другий бік, щоби знову не поцілувала мене, як це було в її звичаю, аж нараз бачу в неї в руках цвіти. Це був радше кріп і таке ріжне полеве хабаззя. Та між ними, пане, я вже бачив неодно, а тепер, думав я, що мене грець побе. Це дівчинище, уявіть собі, мало серед того хабаззя один одинокий цвіт **синьої хризантеми!** Пане, синьої хризантеми! Була майже така синя, як Фльокс Ляфамі, у відтінку трохи інакша, з атласово-рожевим беріжком, у середині наче Кампануля Турбіната, дуже гарна, та це все ще нічого. Пане, такий колір тоді, я ще й тепер не стрічають та хотіла втекти. Ніколи в життї не бачила ще сто корон. Я мусів їй дати корону, щоби вспокоїлася. Стала танцювати та верещати, але посадили її на візку, показали ті сині хризантеми тай, Кляро, веди нас!

у благородної індійської хризантеми! Тому кілька літ був я у старого Вейча. Сер Джеймс хвалився мені, що їм раз одна хризантема, спроваджена просто з Китаю, зацвіла лагідним відтінком ліля, та в зимі, на жаль, поблідла. А тут, це дівчинище мало в руках хризантему таку синю, яку лише можна собі уявити. Добре.

Кляра радісно скрикнула та торкнула мене китицею. Я дав їй корону та вказав на хризантему: „Кляро, відкіля ти взяла це?" Кляра значучо замимрила та розсміялася. Більше я нічого від неї не видобув. Кричу на неї, махаю руками, та дарма. Хотіла мене конче обняти. Біжу з дорогоцінною хризантемою до старого князя: Прошу пана, це росте десь в околиці. Шукаймо. Князь казав зараз запрягати візок і казав, що візьмемо з собою Кляру. Одначе Кляра тимчасом пропала і годі було її найти денебудь. Тому ми стояли біля воза та ждали добру годину — князь служив колись при драґунах. Нараз зявляється Кляра. Пригнала з висолопленим язиком і знову стала мене штуркати, тепер цілою китицею синіх хризантем. Князь хотів дати їй сто корон, одначе вона, дурна, перелякалася

Кляра на візку божеволіла з радощів. Не уявляла собі, як князь розсердився, що мусить на візку сидіти з нею. До того ще коні що хвилини полошилися щораз більше від того вереску та кудкудакання дурноватої, що це справді була божевільна їзда. Їхали ми так пів години. Я повідаю: „Прошу пана, ми віхали вже хіба з чотирнацять кільометрів".

— Всеодно. — промимрив князь — хочби навіть і сто кільометрів.

— Ну добре, — я на це — алеж бо Кляра з тією другою китицею вернула за годину. Тому це місце не може бути далі ніж три кільометри від Любенки.

— Кляро, — кричить князь і показує їй сині хризантеми — де воно росте? Де ти найшла це?

Кляра закудкудакала та вказала рукою перед себе. Її найбільше радувало, що їде візком. Пане, я думав, що князь убе її. Ісусе Христе, він умів розлютитися! З коней капала піна, Кляра викрикала, князь проклинав, візник мало не плакав зі сорому, а я роздумував над тим, як то розслідити би, де росте синя хризантема.

— Прошу пана, — кажу — це все нінащо. Мусимо шукати без Кляри. Нарисуємо собі на мапі цирклем коло із проміром трох кільометрів, поділимо це на части та шукатимемо від хати до хати.

— Чоловіче, — сказав князь — на три кільометри від Любенки нема ніякого парку!

— Тим краще, — кажу. — У парку найшов би старого чорта. Хіба, щоби шукати аґератум або канну. А прошу подивитися, осьтут на кінці била є трошечки землі. Це глинка, гнійна. Мусимо шукати місця, де є богато голубів. На листках повно голубячого гною. Найправдоподібніше хризантема росте під плотом, якого тички необшкробувані з кори. Цеж ясне.

— Що? — спитав князь.

— Та це, — кажу — що таких тичок мусимо шукати перед кождою хатою у промірі трох кільометрів. Поділимося на чотири части: пан, я, огородник і мій помічник Венцль, хіба так.

І добре, на другий день рано, перше, що мене стрінуло, було, що Кляра принесла мені китицю синіх хризантем. Я перешукував тую часть околиці, яка припала мені, в кождій коршмі пив я тепле пиво, їв сир і розпитував людей про сині хризантеми. Пане, навіть не питайтеся, як мені було після того всього сира. Горячо було, як це часом буває у вересні, а я мусів влазити до кождої стрічної хати на те, щоби зносити від людей ріжні прикрости, бо дехто думав, що я божевільний або тайний аґент чи хтось там із уряду. Одно одиноке було певне: ніодна синя хризантема не росла в моїй части. У дальших трох частях також нічого не найшли. Лише Кляра принесла нову китицю синіх хризантем.

Такий князь, знаєте, то великий пан, коли хоче поставити на свому. Скликав поліцаїв, кождому дав у руку по одній хризантемі й обіцяв їм золоті гори, коли віднайдуть, де росте. Поліцаї це спритні люди, читають часописи і так далі. Знають теж кожен камінь і мають у всіх великий пошанівок. Пане, уявіть собі, що того дня шістьох поліцаїв, громадські вартівники, війт, шкільні діти з учителями та ватага циганів перешукали ввесь той шмат землі у промірі трох кільометрів, позривали все, що де росло та притаскали до замку. Кажу вам, було стільки того, як на Боже Тіло. Одначе синьої хризантеми, самособою, ніодної. На Кляру ми сказали вважати ввесь день. Нічю втекла, а по півночі принесла мені знову повний оберемок синіх хризантем. Ми казали замкнути її в арешті, щоби не обірвала всіх. Та дарма. Присягаюся: чари чи що, бо, пане, земля наче долоня.

Слухайте, людина має право сердитися, коли є в дуже великій біді, або коли її стріне нещастя; Я це знаю, та коли мене князь у злости вигань-бив, що я такий дурень, як Кляра, я сказав йому, що не позволю, аби такий старий кретин, як він, ганьбив мене. Я як стій пійшов на двірець. Від тоді не був я вже в Любенці. Та коли я вже сидів у ваґоні і поїзд рушив, я розплакався, наче малий хлопчина, що вже ніколи не побачу синьої хризантеми, та що я програв. І коли так плачу та визираю крізь вікно, дивлюся, а тут нараз біля шляху промайнуло щось синє. Пане Чапек, це було понад мої сили. Я злетів із лавки та повісився на гальмі безпеченства — навіть не знав того. Поїзд затрясся, а я впав на другу лавку — я зломив собі тоді оцей палець. Колиж прибіґ кондуктор, я вистогнав, що я забув щось там у Любенці тай мусів, самособою, заплатити тую прокляту кару. Пане, кажу вам, я кляв страшно та гнав залізничим шляхом назад до того синього. Ти дураку, говорив я собі в душі, це напевно якісь осінні айстри, або інша синя дурничка, а ти без потреби тратиш час і гроші! Зробив я так може з пятьсот метрів. Я вже гадав, що те синє не могло бути так далеко, що я певно те місце переочив, або що мені лише привиділося, аж тут на такім невеличкім насипі бачу залізничий домок, а через пліт із тичок, із огородця глядить на мене це синє. Були це два корчі синьої хризантеми.

Пане, кожня дитина зна[є], що ті будники мають в огородцях. Крім капусти та мельонів є там сонішник, кілька рож, мальв, настурцій тай ще якась там зеленина. А той будник навіть і того не мав, лише бараболі, фасолю, один чорний боз, а в куті саме [ті] дві хризантеми.

— Чоловіче, — повідаю йому через пліт — відкіля ви взяли ті цвіти?

— Ті сині? — спитав будник. — Лишилися по небіщику Чермаку, що тут був будником передімною. Одначе сюди шинами не вільно ходити, пане. Там є табличка. Шинами ходити строго заборонено... Чого тут шукаєте?

— Дядьку, — кажу йому — тож куди до вас увіходиться?

— Шинами, — будник на це — одначе тут ніхто не має права ходити. Чого тут шукаєте? Забирайся мені відси зараз, волокито якийсь, шинами ходити не вільно!

— Тож куди, — повідаю — маю відсіля забратися?

— Це не моя справа! кричить будник — одначе шинами ні й кінець!

Я сів собі на збочі тай кажу:

— Слухайте, дядьку, а може ви продали би мені ті сині цвіти, га?

— Не продам, — крикнув будник. — І забирайся мені до всіх чортів. Тут сидіти не вільно!

— Чому не вільно, — кажу

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ

(Подаємо в оригіналі ті листи, що наспіли з краю в справі останніх подій. — Ред.).

IX.

Гнилички, 27. жовтня.

Любий Товаришу!

Пишу тобі, що я ще жию [illegible] моє життя сумне, бо тепер такі часи погані й я маю [illegible] на собі польську руку. [illegible] було таке 8. жовтня. [illegible] до тебе 27. жовтня, а ще думаю, що буду гоїтись ще [illegible] три тижні. У нас є таких [illegible] знищених людей тринадцять, [illegible] то: два брати, Михай[illegible], Теодор Рудик, Андрій [illegible], Павло Любинецький, Теодор Ваврух, Григорій [illegible], Василь Бриняк, Іван [illegible], Андрій Ключка, Семен Козуб, Стефан Козуб, Михайло Рубаха і Іван Слободян.

Всі ми були на стільці. Повідбивало нам тіло, котре було [illegible]. За два тижні дехто [illegible], а Бриняк бореться зі [illegible], але кажуть лікарі, що він буде жити.

Наразі кінчу і здоровлю тебе [illegible].

Твій товариш.

—o—

X.

[illegible], 21. жовтня 1930.

Найдорожчий Брате!

[illegible] далекої сторони посилаю [illegible] поздоровлення й кличу: Слава Ісусу Христу! І желаю [illegible] здоровля як я [illegible].

Дорогий Брате, як ти вже [illegible] яка то була в нас [illegible], а знаєш, що перед [illegible] то ще можна було [illegible], а тепер то чиста загибіль. Не знаю, за що мене Бог покарав, що я нині на старі [illegible] не можу дожити свого [illegible], як годиться. Як був би знав, що зі мною так станеться, [illegible] був би не вертав з Америки [illegible] смерти. Не можу тобі [illegible] описати всіх не[illegible] в нас тепер є.

[illegible] уже просить собі [illegible] хоче, щоб ще нині [illegible] війна гірша, як була, [illegible] нема де. Дорогий [illegible]. Пишу тобі правду свя[illegible] на сповіди. Не знаю, [illegible] хочеться навіть чути [illegible] річи. Всякі податки дорогові, ґрунтові, о[illegible], доходові й маєткові, ріжні примусові асекурації від будинків, від поля, збіжжа й всього інвентаря, всякі шарварки, репертиції ріжні, так усе на чоловіка паде, як грім з неба, що не може на все грошей настягати. У нас нема нічого доброго й веселого. Поляки збиткуються, як самі хотять, над нашими людьми. Арештують, бють й що хотять, то роблять.

Іван Сенишин.

11.

Якщо імя Польщі було ще до цеї пори подекуди може мало відоме, то останне чвертьрічча 1930 р. певно спопуляризувало його. Друга річ — у якому змислі — чи прихильно чи противно. Найбільше розголосу зробили дві справи: замкнення по розвязанні сойму 44 послів у кріпости в Берестї над Бугом та „успокоювання" Східної Галичини, де живе, по дотеперішній польській оцінці, „спокійний польський людек", підюджуваний жмінкою інтелігенції за гроші (очевидно!) з Берліна. Справу т. зв. „пацифікації" розповсюднили „успокоювані" Українці заходами українських імігрантів, а справу Берестя розголошує польська протиурядова опозиція до тої міри, що у вчорашньому „Слові Польському" удостоїлася закиду, що вона співпрацює з У. В. О. на шкоду Польщі!

По вияснені деяких подробиць поведення з б. послами в Берестї з боку тюремного догляду, наділеного особлившим довірєм „самого" маршала Пілсудського, здрігнулася частина польської публики, але жахнулася так, що назверх відразу пізнати обурення тільки з тактично-політичних мотивів. В обуренні польської опозиції нема нічого людського. Того обурення не було би, якщо випадків у Берестї не спричинилаб противна політична партія. Тому, що поведення з б. послами в Берестї наносить уже ганьбу польському імені, мусів на це якось відгукнутись польський культурний світ. Почали надходити протести від професорів університетів — перший з Кракова, а дальше з Варшави, Познаня, Вильни, а навіть зі Львова. Всі домагаються строгого покарання винних, очевидно застерігаючися — „якщо знані поголоски правдиві". За внесок польських опозиційних послів на провірку подій у Берестї не голосували жінки-послиці, що належать до урядової партії. Це дало привід усяким вшехполякам і вшехполькам до „святого" обурення, мовляв — жінка не має в собі людяности. Нам дає це доказ, що ввесь крик за Берестя з польського боку — не має в собі нічого людського. Дальшим доказом на це ще й те, що ніодин голос не піднесеться в обороні мучених **б. українських** послів. Так, якби вони „благоденствували". А тимчасом вже почалися процеси проти українських послів. У Самборі вже й засуджено б. сенатора о. Татомира і б. посла Блажкевича по 6 місяців тяжкої тюрми. На інших прийде черга пізніше.

Справа подій у Берестї має прийти **колись** перед варшавський сойм. Всі ті „осуджения" вчених професорів з такими застереженнями вказують на те, що винних **не буде.** Недавно визначили референта, який має здати соймові звіт про справу Берестя. Реферат доручено одному з послів **урядової** партії, а не з тої, що поставила внесок. Це вже на те, щоб „уважно" розглядати. По постановам соймового реґуляміну передана соймові справа мала би до осьмох днів прийти під наради сойму. Але предсідник дотичної комісії вже заздалегідь звільнив референта від додержання того реченця, мовляв — доки не перестудіює всіх фактів. І буде собі референт студіювати, якби то цілій справі скрутити голову, якби то забризкати очі закордонній опінії. А тимчасом полковник Бернацький, б. комендант тюрми, ходить собі зі своїми помічними офіцирами на волі та навіть, як оповідають, виїхав „на відпочинок" за границю.

І тут треба нашій еміґрації бути сторожкою, бо польські ґазети вже накликають, що „добре зорганізована інформаційна служба може зробити багато і стримати та спаралізувати неприхильні для нас струї".

Ми, Українці, є рішучими противниками обвинувачення цілого загалу за вчинки одиниць, навіть коли ввесь загал виплекав для даних учинків відповідний настрій. Але за останні події у Східній Галичині мусимо обвинувачувати ввесь польський нарід. Чому до цеї пори не появився ніодин голов осуду того, що діялося у Східній Галичині? Деж ті вчені, що висловлюють своє услівне обурення за побиття 44-ох б. послів тоді, коли йде про міліони людських жертв, про життя і здоровля невинних громадян, про знищення їх майна й дорібку! Як виясниити собі, що навіть той самий краківський „Час", який домагається поладнання польсько-українських відносин, стає в обороні спричинників людського нещастя, коли пише: „До якої міри репресії були необхідні, доказав це їх додатний наслідок. Тут і там (?!) потерпіли при тім також невинні одиниці, але було неможливим супроти **масових виступів і таких же репресій** (отже були масові репресії! — авт.) оминути помилок". **Одинока** варшавська соціялістична ґазета „Роботнік" переглянула внесок українських послів у справі пацифікації у Східній Галичині (обіймає 75 сторін машинового письма) і написала свій здогад, що польське „громадянство зареаґує на т. зв. пацифікацію що найменше так само, як зареаґувало на Берестє. І мусить це зробити. Бо те, що виявляє український внесок, **є Берестем у сотному, у тисячному степені!** Просто не стає слів для окреслення жаху, який проймає читача українського внеску".

Но, так страшно воно не буде. Можемо запевнити всіх, що з польського боку більше ані пес не гавкне. Ми певні, що й соціялісти не відізвалися би, але їм „випадає" обурюватись, коли це Польщі нічого не пошкодить. Нема найменшої підстави числити на міжпартійні замішання в Поляків та будувати на цьому якінебудь обчислення.

Рідки ми черпаємо цю певність, що з польського боку не буде протесту проти пацифікації?

Відти, що вона відбувалася на очах усіх Поляків, що живуть у Східній Галичині, які вусом не моргнули, коли гребано мерців, що померли наслідком ґанґрини, яка кидалася від нелюдських побоїв, які оцінюють домагання українських пошкодованих за покриття шкоди як злобну політичну демонстрацію; відти, бо кождий Поляк, який слухав жахливих оповідань про наслідки пацифікації, не мав іншої відповіди, тільки: „так їм треба!"

Під враженням якогось невиносимого тягару, якогось невідомого „завтра", пропадає проклятий на нашій землі 1930 рік.

А герой того року виїхав у товаристві 42 найліпших поліційних аґентів на Мадейру сталити свої нерви до дальшої праці...

[illegible] те. — Того нема на [illegible] табличці, що тут не [illegible], а я чейже не ходжу.

Будник призадумався. Йому [illegible] якось так дивно, [illegible] мене несправедливо [illegible]. Та це був чудак. За [illegible] перестав клясти та [illegible] говорити сам до себе. За [illegible] години вийшов, щоби відбути службу на шляху.

Ну і що, — пристанув біля мене — забіраєтеся відсіля, [illegible]?

Не можу, — кажу — шинами йти не вільно, а іншої дороги відсіля нема.

Будник призадумався на хвилю. — Знаєте, що — сказав вкінці — коли буду вже [illegible] тим скрутом, ви перебіжіть шинами. Я вдам, що не бачу.

Я подякував йому гарненько, колиж зник на скруті, я [illegible] через пліт до огородця [illegible] його власним рискалем [illegible] обі хризантеми. Я їх [illegible], пане. Я порядна людина, одначе за все моє життя [illegible] я лише сім разів. А все [illegible] це цвіти.

[illegible] пізніше сидів я вже в поїзді та віз до дому вкрадені сині хризантеми. Коли я переїздив попри той залізничий домок, будник стояв там [illegible] хоруговкою в руці, а сердитий був наче чорт. Я махав йому на прощання капелюхом, [illegible] гадаю, що він не пізнав мене.

А знаєте, то було так: Тому, що там висіла табличка з написом „Перехід строго забороняється", нікому з нас, ані з поліцаїв, ані з циганів, ані з дітей не прийшло на думку, щоби там можна було шукати синіх хризантем. Таку силу, пане, має залізнича табличка. Може, хто це знає, може в залізничих огородцях ростуть сині паротки, або делота папороть, одначе того рево мудрости, або навіть зоніхто не довідається, бо залізничим шляхом ходити не вільно і кінець. Лише ця придуркувата Кляра могла там дістатися, бо то божевільна тай не вміє читати.

Тому то я назвав цю синю хризантему „Кляра". Плекаю її вже пятнацять літ. Передовсім я ублагороднив її доброю землею та вохкістю — той драб будник зовсім її не підливав, мала в нього землю наче цина. З початком весни розвиваєтьcя, літом вкривається пуплішками — а в серпні вони гинуть. Подумайте, я один у всьому світі маю синю хризантему, а не можу нею почванитися. Якжеж, Бретань і Анастазія, ті лише трохи синаві, а Кляра, пане, коли вона мені зацвите, то про неї говоритиме ввесь світ.

ДІДУСЬ І СІМОХ СИНІВ.

(Казка з Мадаґаскару).

Один батько мав сімох синів. Як лише підросли, кинули рідну хату. Ніхто з них не лишився при батькові. Колиж батько вже дуже постарівся, а волосся його побіліло наче сніг, прикликав синів до себе та сказав їм, щоби вбили бика. Коли це зробили, сказав найстаршому розділити мясо. Одначе найстарший не згодився, бо не знав, як ділити мясо. Батько сказав:

„Розділи мясо на три части. Одну третину дaш своякам моїх костей, другу третину людям у середині, які виходять на двір, а третю людям знадвору, що йдуть до середини".

Сімох синів і ті, що стояли довкола, дуже здивувалися на таку раду, а найстарший знову спитався батька:

— Батьку, будьте такі добрі та скажіть, кого називаєте своякaми ваших костей? Кого людьми в середині, що виходять на двір, а кого людьми знадвору, що йдуть до середини?

— Свояки моїх костей — відповів дідусь — то ви, бо як помрете, то вас похоронять біля мене в гробниці наших предків, а не в іншім гробі. Коли самовобою, будете в іншій країні, то тоді не будете жити зі мною. Люде в середині, котрі йдуть на двір — це ваші сестри, що вийшли за чоловіків з інших домів або з іншої країни, а люди знадвору, що йдуть до середини — це сестри чужинців, що вийдуть за вас і житимуть у вашій хаті. Діти, що тут побачать денне світло, будуть потомками наших предків.

Колиж покінчили ділити мясо, сказав старенький батько до синів: „Приведіть нашу стежну собаку, пійдемо на лови". Потім пійшов батько з синами та стежною собакою на лови. Побачили стадо пантарок. Собака пустилася за ними. Та як лише здогонила їх, пантарки кинулися, били їх крильми, клювали в очі, аж осліпили. Закровавлена собака вернулася до дідуся.

Одначе старенький не промовив ні словечка, лише взяв найстаршого сина за руку, звязав йому палюх і три пальці, лише найменший палець оставив собідним та сказав, щоби тим пальцем зняв йому вош із голови. Найстарший син хоч бачив вош, то таки не міг схопити її одним пальцем. Тому сказав: „Тату, коли я маю зловити цю вош, то мусите мені розвязати пальці. Одним пальцем того не докажу."

Батько знову розвязав йому пальці та сказав:

„На цих двох примірах, любі діти, бачите, яка важна і потрібна є спільнота і спільна праця. Одна собака, хоч яка сильна і відважна, не переможе навіть стада пантарок, коли не наполошаться та не розбіжаться. Рука може бути дуже сильна, та лише при помочі всіх пальців. Один палець сам для себе не має навіть стільки сили, щоби зловити вош з голови".

—o—

ПОДЯКА.

Складаю сердечну подяку нашому Батькови Союзови й його урядови за скоре виплачення посмертного по мойому мужеви Теодорови, котрий помер 21 грудня і оставив мене з дрібними дітьми. Що би я бідна робила, якби не Батько Союз і не одержалаб 1,000 долярів посмертного?

Дякую також урядникам 126 відділу У. Н. С. і цілому Братству св. Івана Хрестителя, за те, що вони опікувалися небіжчиком до самої смерти й взяли участь у похороні та відпровадили тіло його на вічний спочинок.

Анна Ґрисяк, Сликвил, Па.

Гість: Вейтер, як давні ті паштети?

Вейтер: Не можу знати.

Гість: Чому?

Вейтер: Бо я тут щойно місяць.

—o—

Вона: Що мені купиш на мої уродини?

Він: Годинник на руку. Одначе ніклевий.

Вона: Ніклевий?!

Він: Так, ніклевий. Бо колиб я тобі купив золотий годинник, а ти загубила би його, то ти дуже ґризлася би і мені булоб тебе жаль!

НАЙПОСТУПОВІШІ КОЛЬОНІЇ В СТЕПОВИХ ПРОВІНЦІЯХ.

Оголошено вислід контестів поступу в кольоніях европейських поселенців у степових провінціях Канади. Контест уряджувала управа Канадійських Національних Залізниць. Вислід контесту оголосив 30 грудня д-р В. Дж. Блек, директор кольонізації та рільництва К. Н. З. В двох провінціях дістали українські громади перші нагороди, а саме в Алберті та в Манітобі. Зрештою українські громади дістали інші відзначення, або похвали.

Першу нагороду в Манітобі дістав муніципал Росборн, заселений Українцями, і він має тепер імя найпоступовішої „ново-канадійської" громади в Манітобі. В Алберті таке саме відзначення дістав український муніципал Норма коло Веґревил.

Нагороди в кождій провінції були такі: 1,000 долярів — перша нагорода, 500 — друга агнорода, 250 — третя нагорода. Для громад, що стояли на четвертім і пятім місци, виставлено похвальні грамоти. Гроші з нагород мають бути ужиті на дальший розвій громади.

В Манітобі було девять громад, що брали участь в контесті. Другу нагороду признано громаді Німців-менонітів в Ґановер коло Штайнбах, третю рівнож німецькій громаді Райнленд коло Ґретни. На четвертім місци поставлено кольонію Етелберт, а на пятім український муніципал Стюартборн.

В Алберті тринацять громад брало участь в контесті. Там на другім місци стала скандинавська громада Лойд Джордж коло Кемроз, на третім місци український муніципал Пайнс коло Мондер, на четвертім українсько-німецько-скандинавська кольонія Ліберті коло Ледук, на пятім українська кольонія Юніті на північний схід від Едмонтону.

В Саскачевані було в контесті 18 громад. Першу нагороду дістала німецька громада Еденволд коло Ріджайни, другу нагороду громада менонітів Лейрд коло Саскатуну, третю нагороду угорська громада Бекевар коло Кіплинг, на четвертім місци стала українська громада Калдер коло Йорктону, а на пятім українська громада Редбері недалеко Саскатуну.

Теперішній контест, який щойно скінчився, є першим з контестів, уладжуваних управою Канадійських Національних Залізниць. Такі самі контести мають відбуватися пять літ. Управі Канадійських Національних Залізниць ставали в допомогу в уладжуванню контесту провінціональні департаменти рільництва.

—o—

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АЛЕНТАВН, ПА.

Жертва на У. В. О.

Старанням української парохії в Алентавн зібрано на Українську Військову Організацію $278.20, які відослано до Рідного Краю через Обєднання.

Жертви зложили

I. Українсько Американський Горожанський Клюб в Алентавн $20;

II. Сестритство У. Н. Союза, відділ 151, $5.

III. Підчас протестаційного віча дня 16-го листопада зібрали наші дівчата: Катерина Качмарик, Ева Каминська, Ева Брянко і Анна Фариняк $93.55.

Жертвували: по $5: Дм. Слота і М. Рудяк; К. Пивощак $3; о. Й. Пелехович $2; по $1: Н. Саврук, Л. Хома, С. Маркович, С. Збрик, Брожинський, С. Цабенко, Гр. Біленький, Г. Тихоліз, О. Когут, Н. Гришко, Т. Лось, Іл. Сокальський, І. Маркович, Катерина Ганчарик, Т. Саврук, Т. Ярема, П. Яремчук, В. Климань, Ю. Литвинець, М. Кобинець, Марія Яремчук, Гр. Порожняк, П. Логоцький, І. Рудакевич, М. Гуцайлюк, Н. Фартух, О. Попик, В. Федоринець, І. Федорак, Надя Проць, Марія Мешко, В. Ромащук, П. Малий, Гр. Моло, І. Гришко, І. Юрчак, Д. Турчин, Гр. Бандура, С. Мешко, М. Вернийовський, Гр. Фариняк, С. Сідловський, І. Рудакевич, Н. Кадубець, М. Хомик, В. Король, О. Клапко, Анна Кадубець, Катерина Сива, І. Галандяк, В. Романець, Іл. Мирчук, І. Коромець, Ю. Ценкий, Анастазія Турчин. Дрібними датками зібрано $23.55.

IV. Колектори Павло Малий і Григорій Моло зібрали $97.25.

Жертвували: по $5: о. Йосиф Пелехович, Т. Савечка, Т. Саврук, С. Салаш, О. Когут, В. Романець, С. Малий, М. Ґайдош; по $2: В. Кицак, Гр. Фариняк, Н. Пікель, Іл. Климань, М. Гуцайлюк, Д. Слота, В. Король, Катерина Сива; по $1: П. Лаба, С. Змінка, Т. Лось, М. Саврук, М. Возняк, М. Лазар, М. Мацків, М. Блащак, М. Вернийовський, Катерина Осінська, П. Малий, Й. Матковський, Гр. Йонак, П. Михальцьо, Дм. Рудакевич, Іл. Завидюк, Катерина Шабат, М. Антонюк, О. Куба, П. Яремчук, Гр. Романишин, М. Михайлишин, І. Сивий Маркович, С. Цебринко, М. Печінка, Ів. Маркович, Ів. Котик, Ст. Маркович, Н. Терефенко, Д. Яромій, Л. Хома, Н. Фартух, Я. Падароф, Гр. Саврук, Гр. Біленький, І. Андрухів; П. Олекса 75 ц.; по 50 ц.: М. Майдош, Ів. Гойсан, М. Змінка, Ю. Ценкий, Ів. Когут, М. Фариняк, Ів. Заяць.

V. Колектори Іван Коромець і Антін Максимяк зібрали $75.50.

Жертвували: по $5: Ол. Попик, Ів. Собчак і Н. Донн (Жид); М. Хомик $3; по $2: О. Клапко, Ів. Білянь, С. Мешко, Н. Гришко, М. Келичава, Юлія Форналь, Ів. Падус; по $1: Ів. Рудакевич, Ева Рига, Ф. Цигелик, Ів. Федорак, А. Бурковський, П. Горбовий, Н. Камак, В. Ракочий, М. Радь, Д. Проць, В. Пилюк, В. Гришко, Марія Олійник, В. Прокопич, Ева Брянко, Марія Великанич, Ф. Андрухів, П. Грабовинський, І. Шевчук, Д. Барчак, Д. Турчин, А. Стиранка, М. Пушкар, Т. Ваврик, М. Немчик, Р. Бойко, П. Кметь, Т. Павлусь, Олекса Колодій, М. Шацький, А. Колодій, В. Салик, В. Процик, М. Рудяк, Л. Ґавдан, А. Ґаґалєвич, В. Маркович, Катерина Ганчарик, Ів. Коромець; по 50 ц.: М. Ярема, Катерина Процак, Т. Божко, Катерина Качмарик, Ів. Ґаландяк, Марія Пиплюк, А. Дибач, Д. Микевич, В. Ж. Ґрабовський.

VI. Члени Братства „Провидіння", відділ 17., на місячнім мітінґу жертвували: Іл. Сокальський $5; Л. Хома $2; Ів. Гришко $1; по 50 ц.: Гр. Романишин, М. Колодій, Н. Кочевар; по 25 ц.: М. Перун, А. Максимяк, З. Позибанчук, І. Заяць, І. Боярський; а Анна Залуцька 15 ц.— Разом $10.90.

Усі жертви з Алентавн, Па., виносять $302.20, а понеже видаток виносив $25, то на Українську Військову Організацію вислано через „Обєднання" $278.20.

Невелика це сума, та коли зважиться, що в Алентавні загальне безробіття, якого найстарші люди не памятають, і що тутешній громаді лекше було колись, в часі польсько-української війни, зложити $6,000, ніж тепер повищу суму, то сума $278.20 в часі, коли не лише фабричні робітники, але і многі бизнесмени бідують — являється дуже великою.

Але зате тутешні громадяни обіцюють прийти свому Рідному Краєви з обильнішою підпомогою, скоро лише мине безробіття.

о. Йосиф Пелехович.

—o—

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Союзове братство на край.

Братство св. Івана Хрестителя, від. 270, яке відоме зі своєї жертволюбивости на допомогу рідній землі, виасиґнувало на річнім мітінґу з каси $30 з таким призначенням: $15 на боєву акцію, $10 для інвалідів і $5 на Рідну Школу. Гроші вислано до Обєднання.

Н. Пігура, секр.

—o—

ІЗЕЛИН, Н. ДЖ.

На допомогу скатованим Ляхами.

Товариство Просвіта ухвалило на річнім мітінґу з товариської каси 25 долярів на поміч Рідному Краєви. До того вісім долярів зложили члени товариства: по $1: Гр. Цвекайло, А. Яворський, Я. Лемчук, С. Селіда, В. Нендза, А. Редьква; по 50 ц.: М. Ліщишин, І. Швайлик, І. Пришляк, П. Баховський. — Разом вислано $33 через Обєднання на допомогу потерпівшим від ляцького терору.

Петро Баховський, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП.

(49)

Тарзан, зі своїм досвідом у пралісі, не потребував ніякого перекладчика, щоби йому пояснити значіння сих далеких вистрілів. З неймовірною скорістю він піднявся між дерева та пігнав у напрямі села дикарів. Він знав, що білі люди, його раси, може вже терплять муки. Він гнав.

—o—

Нагло він доглянув відблеск далекого огню. Ах, він ще не спізнився. Смертельного удару ще не завдано. З найближчого дерева Тарзан розпустив свій шнур. Потім над діявольськими окриками танцюючих чорних розлягся нагло страшний окрик визову малпо-люда.

—o—

Шнур погнався зі свистом понад голови чорних. Великий хлописко упав на зад; він боровся й кричав, але його тіло посувалося до дерев. Потім воно піднялося на воздухи й пропало серед зелені дерев. Чорні, кричучи зі страху, погнали мов божевільні до брам села. Д'Арнот лишився самий.

—o—

Тепер з дерев роздався тріскіт і чорний упав назад на землю. Він лежав там, де впав. Зараз за ним опустився білий чоловік. Д'Арнот бачив, як сильний молодець пішов просто до нього... Він був певний, що се новий мучитель.

—o—

Не кажучи слова, Тарзан перетяв шнури, якими Француз був звязаний. Ослаблений муками й втратою крови, він був би впав на землю, якби його не піддержала сильна рука чужинця. Він почув, як його піднесено на воздухи. Він мав враження, що летить. Потім він утратив свідомість.

—o—